

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500AE Den Haag

Den Haag
13 juni 2006

Ons kenmerk
HO/BS/06/19030

Onderwerp
Ontwikkeling accreditatie hoger onderwijs

Bijlage(n)
Notitie "op weg naar volledige
onderwijsaccreditatie"

Met mijn brief van 26 september 2005 aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 2005-2006, 29853, nr. 25, Tweede Kamer) informeerde ik u over de voornemens om het systeem van accreditatie in het hoger onderwijs verder te verbeteren en de administratieve lasten te beperken. Het plan bevat voornemens voor de korte, middellange en lange termijn. Met deze brief wil ik u informeren over de eerste resultaten; tevens doe ik verslag over de uitvoering van de toezegging die ik tijdens het Algemeen Overleg van 10 november 2005 in de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heb gedaan om de wenselijkheid en haalbaarheid van een systeem van volledige onderwijsaccreditatie nader te onderzoeken. Bijgevoegd vindt u het resultaat van het onderzoek en een plan om het systeem van volledige onderwijsaccreditatie gereed te hebben voor de volgende fase van accreditatie met ingang van 2010.

Met het oog op maatregelen die op korte termijn kunnen worden gerealiseerd heb ik in februari 2006 een rondetafelbijeenkomst belegd met alle partijen die betrokken zijn bij de accreditatie in het hoger onderwijs. Tijdens de bijeenkomst zijn verbeteracties geïnventariseerd om de ondervonden administratieve lastendruk en bureaucratie te verminderen. De NVAO heeft de voorstellen uitgewerkt in een plan "Vermindering accreditatielast" van 22 maart 2006. De verbeteracties, die binnen de huidige wet- en regelgeving kunnen worden gerealiseerd, worden momenteel in overleg met alle betrokken partijen verder uitgewerkt en zo snel mogelijk ingevoerd. In het bestuurlijk overleg in april met VSNU, HBO-raad, Paepon en de studentenorganisaties heb ik vastgesteld dat het plan van de NVAO een breed draagvlak in het hoger onderwijs heeft.

In de tweede plaats vermeld ik dat in het wetsontwerp WHOO dat u zeer onlangs heeft ontvangen enkele concrete maatregelen zijn opgenomen om het accreditatieproces te verbeteren. Zo wordt onder meer een verbeterde herstelperiode na verlies van accreditatie geregeld en wordt in het proces van

besluitvorming over nieuwe opleidingen de volgorde van de kwaliteitstoets en doelmatigheidstoets omgekeerd. De instellingen voor hoger onderwijs verwachten dat deze maatregelen de druk op het accreditatieproces zullen verminderen en dringen, samen met de studentenorganisaties, aan op spoedige invoering. Ik heb hen toegezegd dat ik mij daarvoor zal inzetten.

In de derde plaats heb ik het voornemen aangekondigd om op termijn, nadat de eerste ronde van accreditatie is doorlopen, een andere vorm van accreditatie mogelijk te maken, namelijk volledige onderwijsaccreditatie op het niveau van de instelling (instellingsaccreditatie). In het Algemeen Overleg van 10 november 2005 bleek dat in de Vaste Commissie OCW over dit voornemen veel vragen leven. Ik heb toegezegd de wenselijkheid en haalbaarheid van het systeem van volledige onderwijsaccreditatie nader te zullen onderzoeken en daarover vóór de zomer van 2006 aan de Tweede Kamer te zullen rapporteren. Als bijlage bij deze brief stuur ik u de notitie "Op weg naar volledige onderwijsaccreditatie". Mijn conclusie is dat het nieuwe systeem wenselijk en haalbaar is. De belangrijkste reden om te willen overgaan naar een systeem van volledige onderwijsaccreditatie is de noodzaak om de administratieve lasten die zijn verbonden aan het huidig systeem te beperken en om ruimte te maken voor inhoudelijke beoordeling en de eigen verantwoordelijkheid van instellingen en professionals voor de kwaliteit van het onderwijs. Dit sluit naadloos aan op het streven naar *good governance* zoals neergelegd in het wetsontwerp WHOO. Van essentieel belang hierbij is dat de eerste ronde van accreditatie volledig wordt afgewerkt. In die eerste ronde, die nog tot 2010 loopt, vindt een schifting plaats in het hoger onderwijs. Vanaf dat moment kunnen we er dus van verzekerd zijn dat de opleidingen in het hoger onderwijs voldoen aan alle kwaliteitseisen zoals bedoeld in het accreditiekader, daarbij inbegrepen de eisen ten aanzien van kwaliteitsborging. In het wetsvoorstel WHOO is daarom nog geen regeling voor volledige onderwijsaccreditatie opgenomen. De komende tijd is nodig om het nieuwe systeem zorgvuldig voor te bereiden.

Doel van het plan dat in deze notitie wordt gepresenteerd is het reduceren van administratieve lasten en bureaucratie met volledige handhaving van de oorspronkelijke doelstellingen van accreditatie, namelijk het borgen van de kwaliteit van het hoger onderwijs ten behoeve van de belangrijkste stakeholders: studenten, werkgevers en maatschappij. Met het oog op het belang van die stakeholders blijft het begrip *opleiding* centraal staan, ook in een systeem van volledige onderwijsaccreditatie. De notitie begint met een beschrijving van deze uitgangspunten en de positionering van accreditatie in het geheel van *governance* in het hoger onderwijs. De kern van de notitie is een concrete schets van het beoogde stelsel van volledige onderwijsaccreditatie op instellingsniveau. Om daar te komen worden eerst de ervaringen met het huidige accreditatiebestel beschreven. Veel aandacht gaat uit naar de internationale context, die van groot belang is voor de discussie over accreditatie. Ervaringen in het buitenland zijn meegenomen. Tenslotte bevat de notitie een stappenplan om de operationalisatie van het nieuwe systeem van accreditatie ter hand te nemen.

Over een concept van de notitie is overleg gevoerd met de organisaties van de universiteiten en hogescholen en met de overige belanghebbenden: studentenorganisaties, personeelsorganisaties en ondernemersorganisaties. De conclusies van het overleg zijn samengevat in de bijlage bij deze brief.

De NVAO heeft mij laten weten van oordeel te zijn dat na de volledige eerste ronde van programma-accreditatie een verdere ontwikkeling van het accreditatiestelsel wenselijk en mogelijk is, en ondersteunt het voorstel van volledige onderwijsaccreditatie. Indien er de nodige tijd is om de uitvoeringsmodaliteiten te ontwikkelen is het voorgestelde systeem naar het oordeel van de NVAO uitvoerbaar.

Met het oog op de bestaande samenwerking met Vlaanderen op basis van het Vlaams-Nederlands verdrag inzake accreditatie van 2003 heb ik uitvoerig van gedachten gewisseld over de voornemens met de Vlaamse minister voor Werk, Onderwijs en Vorming, Frank Vandenbroucke. Vlaanderen volgt de ontwikkeling in Nederland met grote belangstelling, maar de accreditatie in Vlaanderen verkeert in een andere fase. De eerste ronde van accreditatie in Vlaanderen is pas in 2012 voltooid. Net zo min als wij, wil Vlaanderen het systeem gedurende de rit veranderen. De Vlaamse minister en ik hebben in overleg met de NVAO geconcludeerd dat dit geen problemen hoeft op te leveren zolang de twee landen van elkaar maar precies weten wat er gebeurt.

Op grond van het gevoerde overleg concludeer ik dat er voldoende draagvlak is om verder te werken aan het voorgestelde systeem, op de wijze zoals uiteengezet in de notitie. De zorgpunten die door verschillende gesprekspartners aan de orde zijn gesteld zullen in het vervolgtraject worden aangepakt. Veel van de in het overleg naar voren gebrachte punten zijn verwerkt in de notitie, als "programma van eisen" voor het ontwerp van het nieuwe systeem. De belangrijkste daarvan is de eis dat het nieuwe systeem moet bijdragen aan de transparantie van het hoger onderwijs doordat het valide en vergelijkbare informatie over de kwaliteit van het onderwijs levert aan studenten, werkgevers en andere belanghebbenden. Veel werk zal nog moeten worden verricht om het benodigde instrumentarium voor het nieuwe systeem tot stand te brengen. De belanghebbenden, - instellingen, studenten, werkgeversorganisaties, de Vlaamse overheid en andere Europese partners- zullen nadrukkelijk bij dit ontwikkelingstraject worden betrokken.

Ik heb het voornemen een en ander met voortvarendheid ter hand te nemen. De notitie bevat een schema met de noodzakelijke stappen die ter voorbereiding moeten worden gezet om er voor te zorgen dat in 2009 het nieuwe systeem operationeel kan zijn.

Mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mark Rutte

BIJLAGE bij brief HO/BS/06/19030

Samenvatting van de resultaten van het overleg met stakeholders over de concept-notitie "Op weg naar volledige onderwijsaccreditatie".

VSNU, HBOraad en Paepon (Bestuurlijk Overleg op 26 en 27 april 2006) zijn positief over de notitie. Voor hen is belangrijk dat er vermindering van administratieve lasten wordt gerealiseerd en dat een duidelijke verbinding wordt gelegd met governance en het geheel van toezichtrelaties zoals voorzien in de WHOO. Instellingen maken het voorbehoud dat het feitelijk effect op administratieve lasten afhankelijk is van de concrete uitwerking.

De *personeelsvertegenwoordigers* (overleg 19 april 2006) onderschrijven de analyse van de beleidsnotitie en vinden de voorgestelde oplossingsrichting zinnig. Met volledige onderwijsaccreditatie kan ruimte ontstaan voor de inrichting van kwaliteitszorg naar eigen behoefte van instelling en professionals. Maar zij hebben nog niet het vertrouwen dat de instellingsbesturen de goede keuzes zullen maken. Daarom zoeken zij naar meer zekerheden en aanvullende maatregelen om zeker te stellen dat met instellingsaccreditatie de kwaliteitszorg weer een relevant instrument voor de professional wordt.

De *studentenbonden LSB en ISO* (overleg 26 april 2006) zijn het eens met de probleemstelling en de oplossingsrichting, maar vinden de notitie nog onvoldoende concreet om een inhoudelijk oordeel te kunnen geven. Essentiële voorwaarden voor studenten zijn de transparantie van het onderwijsaanbod en de vergelijkbaarheid van de kwaliteitsrapporten. Verschillende systemen naast elkaar zijn onwenselijk. De voorgestelde werkwijze om op basis van een programma van eisen bij het einddoel te komen spreekt hen aan. De studentenbonden stemmen ermee in om op basis van een aangescherpt programma van eisen mee te denken over de verdere uitwerking.

VNO/NCW (overleg 25 april 2006) stelt in plaats van het kostenaspect liever de inhoudelijke vragen voorop: prikkelt accreditatie de instellingen tot kwaliteit? Zijn de uitkomsten transparant voor studenten en bedrijven? Hoe kunnen we een slechte opleiding aanspreken? Inzicht in kwaliteit van elke opleiding is nodig, ook in een systeem van volledige onderwijsaccreditatie. VNO/NCW wil er in het nieuwe stelsel van verzekerd zijn dat een aantal essentiële verworvenheden van het huidig systeem blijven bestaan: dat over iedere opleiding periodiek een extern kwaliteitsoordeel wordt uitgesproken; dat er een landelijke set van criteria is voor de beoordeling van opleidingen waardoor vergelijking mogelijk is; dat de kwaliteitsoordelen openbaar zijn en bruikbaar voor de databases ten behoeve van studievoorzichting. Ook een goed functionerend stelsel van horizontale verantwoording hoort bij de randvoorwaarden.

MKB (overleg 19 mei 2006) is er niet van overtuigd dat aanpassing van het systeem nodig is. Instellingen klagen over administratieve lasten omdat ze nu op korte termijn een inhaalslag m.b.t. hun kwaliteitszorg moeten realiseren. MKB is bezorgd over mogelijke "verdunning" van de kwaliteit.